

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Onderhandelen als een vaardigheid die men een cliëntenpaar kan aanleren wordt erg kort behandeld. Verder verwondert het mij dat Lange niet stelt dat een *goede scheiding een goed resultaat* van relatietherapie kan zijn (Vansteenwegen, 1998). Afwezig is ook de idee dat elke relatie een aantal *onoplosbare problemen meesleept* (Gottmann, 1999) en het aanleren van *aanvaarding* in plaats van gedragsverandering (de late Jacobson). Wat ik echt mis is de zeer belangrijke techniek om partners te leren meer empathie voor elkaar te hebben, het ‘*parafraseren*’, waarin A spreekt over zichzelf en B dit alles met eigen woorden herhaalt tot dat A zich begrepen voelt. Dit is echt iets anders dan ABA-gesprekken!

De ‘multiple family therapy’ is eveneens afwezig ondanks uitgebreid onderzoek hierover in ons eigen taalgebied (Lemmens et al., 2003). En het wetenschappelijk onderzoek, met inbegrip van het onderzoek over het proces van gezinstherapie, mag rustig wat meer in detail weergegeven worden. Ten slotte zal collega Lange begrijpen dat ik verwonderd ben dat ik enkele boeken niet aantref in de lijst voor de bibliotherapie. Ik

heb het dan niet over *Liefde is een werkwoord* maar over *Liever vrijen* (Luyens, 1^e druk 1997), een gewaardeerd boek over seks, en *Ondanks de liefde* (Luyens & Vansteenwegen, 1^e druk 2003), een boek over de verwerking van ontrouw.

Niettemin hoort *Gedragsverandering in gezinnen*, ondertussen een klassieker, thuis in alle opleidingen in de gezins- en relatietherapie.

Alfons Vansteenwegen

Anderson, H. (1997). *Conversation, language and possibilities: A postmodern approach to therapy*. New York: Basic Books.

Gottman, J.M. (1999). *The marriage clinic: A scientifically based marital therapy*. New York: Norton.

Lemmens, G. et al. (2003). Helpful events in family discussion groups with chronic pain patients. *Families, Systems & Health*, 21: 21-32.

Luyens, M. (2007). *Liever vrijen*. Tiel: Lannoo.

Luyens, M. & Vansteenwegen, A. (2007). *Ondanks de liefde. Hoe overleef je een liefdesaffaire?* Tiel: Lannoo.

Vansteenwegen, A. (1998) Divorce after couples therapy: An overlooked perspective of outcome research. *Journal of Sex and Marital Therapy* 13 (4), 439-448.

DIE WIRKSAMKEIT DER SYSTEMISCHEN THERAPIE/FAMILIENTHERAPIE

Kristen von Sydow, Stefan Beher, Rüdiger Retzlaff & Jochen Schweitzer (2007).
Göttingen: Hogrefe Verlag. 182 pp.
€ 26,95. ISBN 978-3-8017-2037-7

In 1999 weigerde de Duitse Wetenschappelijke Raad voor Psychotherapie (Wissen-

schaftlichen Beirat Psychotherapie, WBP) systeem- en gezinstherapie te erkennen als een officiële psychotherapierichting. Dit ondanks het eigen glorieuze Heidelberg-verleden, een degelijk ingediend rapport met 26 Randomized Clinical Trial (RCT-)studies in de kinder- en volwassenenpsychiatrie, en een wijdverspreide toepassing van systeem- en gezinstherapie. Ongeveer 14% van de Duitse therapeuten blijkt systemisch geschoold. Hoog tijd voor de twee Duitse

grote verenigingen, 'Systemische Gesellschaft' en 'Deutsche Gesellschaft für Systemische Therapie und Familientherapie', om de handen ineen te slaan.

Een eerste wapenfeit werd het EFTA-congres in Berlijn in 2004 met meer dan 3.500 deelnemers. Als je maar met genoeg bent, hoort men je misschien. Het hier besproken boek is een tweede wapenfeit. Met zijn door auteurs met een degelijk onderzoekscurriculum beschreven RCT-studies bij kinderen (33) en bij volwassenen (50) wil het niet alleen een wetenschappelijk overzicht geven, maar ook het establishment overtuigen van het wetenschappelijke karakter van systeem- en gezinstherapie.

De eerste vijftig bladzijden van het boek geven achtergrondinformatie: wat is systeem- en gezinstherapie, welke historische evolutie heeft zij doorgemaakt, welk mensbeeld wordt gehanteerd, welke methoden (structureel/strategisch, symbolisch/metaforisch, circulair, oplossingsgericht, narratief/dialogisch) worden gebruikt, wat zijn de indicaties en contra-indicaties, wat zijn de basisconcepten en -theorieën. Vooral de beknoptheid en de Duitse interpretatie van de zaken vallen op.

Dan de eigenlijke doelstelling: het wetenschappelijke overzicht. Zoals in elk overzicht zijn er ook hier enkele beperkingen. Alleen studies tot 2004 worden vermeld, evenals enkel gerandomiseerde studies met een 'systemisch' karakter bij individuen met een psychiatrische stoornis. Dus geen groepsgezinstherapie, noch partnerrelatieproblemen, noch gedragsmatige, psycho-educatieve of psychoanalytische partnerrelatie- en gezinsinterventies. Wel 'attach-

ment-based family therapy', 'behavioral family systems therapy', 'brief strategic family therapy', 'functional family therapy', 'solution-focused therapy', 'Maudsley-approach family therapy', 'Milanic family therapy', 'multi-dimensional family therapy', 'multi-systemic therapy', 'structural ecosystems therapy', 'systemic behavioural family therapy' en 'systemic couple therapy'.

De selectiecriteria voor dit overzicht lijken me meer ingegeven door de gehanteerde beoordelingscriteria van de WBP, eventueel gesteund door een lichte voorkeur voor goed in de markt liggende protocollaire behandelingen, dan een weerspiegeling van de huidige evidentie. In elk ander overzicht komt bijvoorbeeld de gedragsmatige partnerrelatietherapie bij depressie aan bod, daar ze als meest onderzocht en *evidence based* wordt beschouwd. En hoe kan je over evidentie bij schizofrenie spreken zonder de psycho-educatieve gezinsgroepen van McFarlane te vermelden? Mij lijkt dit overzicht wat te eenzijdig en mager, zeker wanneer men een politiek statement wil afleveren. Degelijk is dan weer wel de korte beschrijving van bovengenoemde therapieën en hun evidentie.

Al bij al levert dit boek toch een belangrijke bijdrage tot het verhogen van het wetenschappelijk karakter van de systeem- en gezinstherapie, alleen al door het feit dat het een van de weinige boeken is die dit behandelt. Het wat eenzijdige karakter, het niet geheel up-to-date zijn en de Duitse invalshoek moet men erbij voor lief nemen.

Gilbert Lemmens

